

юридичними та фізичними особами. При цьому, юридичні особи це не являється ефемерне явище, в ньому також діють люди. У відносинах, що виникають в процесі здійснення господарської діяльності визначально беруть участь свідомі і вольові суб'єкти, не обмежені в правоздатності та дієздатності, які потребують правового регулювання.

Об'єктом правового регулювання є суспільні відносини, на які направлено вплив права з метою їх впорядкування та охорони.

Господарське право, як і будь-яку іншу галузь права, можна визначити, насамперед, за предметною ознакою, тобто за сукупністю суспільних відносин, що регулюються її нормами.

З цієї точки зору господарське право є системою норм, що регулюють господарські відносини, тобто відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання. Отже, саме господарські

відносини у сфері економіки України і становлять предмет господарського права.

Господарське право - це самостійна галузь права, що складається з правових норм, які регулюють суспільні відносини у сфері організації та здійснення господарської діяльності з метою отримання прибутків чи без такої мети.

Таким чином, господарська діяльність це найважливіший вид суспільних відносин, що має принципове значення для держави, об'єднань людей (юридичних осіб), конкретних осіб, так як суттєво впливає на стан економіки країни.

З сказаного можна зробити висновок, що господарська діяльність з точки зору господарського права це сукупність суспільних відносин які виникають в процесі здійснення господарської діяльності та управління нею.

Такий підхід до вивчення поняття господарської діяльності як сукупності суспільних відносин є важливим кроком на шляху вдосконалення механізму правового регулювання у сфері суспільного виробництва.

Література

1. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. Кн. 1. / Д.В. Боброва, А.С. Довгерт та ін.; За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 720 с.
2. Знаменский Г.Л. Хозяйственное право: Учебник / В.К. Макутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулин и др.; Под ред. Макутова В.К. - К.: Юринком Интер, 2002. – 759 с.
3. Господарське право : підручник / За ред. Н.О. Саниахметовой. - Х. : Одиссей, 2010. - 608 с.
4. Щербина В.М. Господарське право : підручник / В.М. Щербина. - К. : Юрінком Інтер, 2003. - 480 с.
5. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – К.: Правова єдність, 2009. – 643 с.
6. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 року (редакція від 19.02.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
7. Податковий кодекс України : Закон України від 12.12.2010 року (редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
8. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року (редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.
9. Знаменский Г.Л. Хозяйственное право: Учебник / В.К. Макутов, Г.Л. Знаменский, К.С. Хахулин и др.; Под ред. Макутова В.К. - К.: Юринком Интер, 2002. – 483 с.

УДК 347.73

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПРИМУСУ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Шевчук А.А. – адвокат

Проблема державного примусу потребою удосконалення чинного сьогодні є висвітленою у працях багатьох провідних вчених, представників різних галузей права. Але питання застосування примусу у сфері оподаткування потребує додаткового дослідження, що обумовлено

традиційно в науці адміністративного права, державний примус, з одного боку, розглядається як невід'ємна складова частина здійснення державної влади, як її ви-

значальний засіб (метод), як головна ознака держави загалом, а з іншого – державний примус – не самоціль, а є наслідком певної поведінки різних соціальних суб'єктів, зокрема, такої поведінки, яка відхиляється від вимог правових норм, становить загрозу відносинам, що цими нормами регулюються та охороняються, й застосовується з метою усунення такої поведінки[1, с. 175].

Державний примус визначається також у широкому та вузькому значенні. У широкому сенсі це – багатогранна та складна діяльність компетентних державних органів з охорони права від порушень. Вона полягає у:

- а) спостереганні за правомірністю поведінки учасників суспільних відносин;
- б) дослідженні обставин діянь, у яких виявлені ознаки протиправності;
- в) розгляді справ про протиправні діяння, застосуванні юридичних санкцій і виконанні актів застосування[2, с. 35]

В юридичній літературі представлені різні критерії для класифікації державного примусу, що неоднозначно сприймається науковцями. Але більшість з них схильні до потреби брати для класифікації такий критерій як предмет правового регулювання, за яким примус можна розглядати у різних галузях права.

Різноманітність суспільних відносин, що регулюються нормами різних галузей права, а також специфіка засобів впливу на учасників цих відносин, дозволяють диференціювати примус за галузевим критерієм. Не зважаючи, на єдину спрямованість до стимулювання правомірної поведінки осіб, незалежно від того в яких правових відносинах вони перебувають, примус у цивільному, кримінальному, адміністративному та інших галузях права має специфічні ознаки та засоби реалізації[3, с. 151].

Аналізуючи сучасну примусовозстановчу та примусовозастосовчу діяльність в Україні, Т. Коломоєць у своєму дисертаційному дослідженні, робить висновок про потребу пошуку нового критерію для розмежування державно-правового примусу на види. Таким критерієм, на її думку, є поділ в залежності від правової сфери фіксації, а отже і виділення примусу у приватному та

публічному праві із складовою останнього – адміністративним примусом [4, с. 32]

В сучасних умовах ми спостерігаємо модифікацію традиційного адміністративного примусу у новий комплексний різновид державно-правового примусу – адміністративний примус в публічному праві України. Основою адміністративного примусу в публічному праві України є адміністративний примус в адміністративному праві, як і адміністративне право – основою його нормативного підґрунтя.

Складовими публічного права України як нормативного підґрунтя адміністративного примусу в публічному праві України є, хоча й із урахуванням особливостей предмету та методу правового регулювання - митне, фінансове, податкове, земельне, екологічне та інформаційне право.

Не викладає сумніву, що елементи примусу притаманні і сфері оподаткування.

Серед вітчизняних учених юристів-фінансистів цій властивості податку як державно-правовому явищу найбільшу увагу приділив М. П. Кучерявенко [5, с. 25], але не всі науковці поділяють його погляди.

Державний примус у сфері оподаткування, на нашу думку, має ряд особливостей:

1. Примус у сфері оподаткування є видом державного примусу.
2. Зміст такого примусу полягає у застосуванні уповноваженими суб'єктами системи відповідних заходів до зобов'язаних осіб податкових правовідносин.
3. Такі заходи можуть застосовувати лише спеціально уповноважені суб'єкти.
4. Реалізація податкового примусу здійснюється лише у формах та порядку, визначеному законом.
- 5.Правова природа податкового примусу зумовлюється методом правового регулювання податкових відносин, специфікою суб'єктів податкових відносин, а точніше, сторін цих відносин – владної (в особі вповноважених державних органів) і зобов'язаної (платників податків і зборів, податкових агентів тощо), а також сутністю податкових платежів.
6. Підставою його застосування є недотримання зобов'язаними суб'єктами вимог, що закріплені в нормах податкового права.

7. Податково-правовий примус має конкретно визначену спрямованість – забезпечення реалізації податкового обов'язку, належного надходження грошових коштів до публічних фондів.

Р. Гаврилюк у монографії «Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід» формулює висновок, що у середовищі вчених юристів-фінансистів ще не склався якісно інший, новий підхід до розуміння природи і властивостей імперативності у податковому праві, ніж той, що був успадкований ними від радянської фінансово-правової доктрини. Останній же стверджує, що в юридичній конструкції податку субстанційна держава втілює своє право стягнення податків з їх платників, а останні за цією ж юридичною конструкцією одержують натомість виключно обов'язок сплачувати податки державі. Це, в свою чергу, породжує

неминучу конфліктність таких відносин, протистояння держави і платників податків [6].

Аналізуючи положення ПК України, А.М. Тимченко говорить про те, що чинне податкове законодавство з не належним виконанням податкового обов'язку пов'язує виникнення декілька несприятливих для платника податків наслідків: по-перше, штраф (фінансову санкцію); по-друге, заходи забезпечення виконання обов'язку по сплаті податків і зборів; по-третє, заходи податкового контролю [7, с. 1032].

Підсумовуючи, доцільно зауважити, що за сучасних умов, добровільне виконання платниками податків свого податкового обов'язку стає проблематичним, тому держава і вдається до узаконення примусового способу виконання платниками їх податкового обов'язку та реалізації державою її податкового суверенітету

Література

1. Подоляка А. М. Державний примус як метод впливу на учасників публічно-правових відносин (теоретичний аспект) / А. М. Подоляка // Науковий вісник ЛДУ ВС. – 2009. – № 3. – С. 174– 182.
2. Ровинський Ю.О. Поняття та види державного примусу / Ю.О. Ровинський // Держава і право. — 2010. — Вип. 49. — С. 35-41.
3. Гояйнов А. М. Класифікація правового примусу / А.М. Гояйнов // Актуальні проблеми цивільного права. - Х. : Право, 2011. – С. 149 - 151 с.
4. Адміністративний примус у публічному праві України: теорія, досвід та практика реалізації : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 Теорія управління, адміністративне право і процес, фінансове право. / Т. О. Коломоєць. - Х. :, 2005. - 43 с.
5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. – Т. 2: Введение в теорию налогового права. – С. 25.
6. Гаврилюк Р.О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід: монографія / Р. Гаврилюк. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. – 636 с.
7. Тимченко А.М. Деякі особливості державного примусу при реалізації податкових правовідносин / А. М. Тимченко // Форум права. - 2011. - № 1. - С. 1031-1037

УДК 347.191.11

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСНОВНИКІВ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Пугач В.М. - викладач

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

У Законі України «Про акціонерні товариства»[1] не приділено значної уваги способам захисту прав засновників акціонерного товариства. На жаль, не знайшли широкого висвітлення питання захисту прав засновників акціонерного товариства і у наукових дослідженнях, які переважно присвячені питанням охорони та захисту корпоративних прав акціонерів зареєстрованих товариств.

Вибір способів та форм захисту прав засновників акціонерного товариства залежить від таких чинників, як: спосіб порушення прав засновника; правовідносини, за участі в яких відбулось порушення прав засновника; особа порушника; наслідки відповідного порушення.

Способи захисту, які застосовуються в корпоративному праві, можуть бути поділені на дві категорії: універсальні, які